

Miten Lähi-itää tulisi tutkia? Lähi-idän tutkimus orientalismien ja aluetutkimuskritiikin välissä

■ Hannu Juusola

Lähi-idän tutkimus modernina oppiaineena kehittyi nykyiseen muotoonsa kylmän sodan vuosina osana laajaa kiinnostusta aluetutkimukseen.¹ Lähi-idän tutkimuksella tarkoitetaan yleensä Lähi-itään kohdistuvaa monitieteistä tutkimusta.² Koska merkittävä osa Lähi-itää tutkivista on kiinnostunut modernista Lähi-idästä, termillä viitataan toisinaan nimenomaan modernin Lähi-idän tutkimukseen. Oppiaineessa yhdistyvät Euroopasta periytyvä käsitys Lähi-idästä kulttuurisesta omalaatuisena kokonaisuutena ja yhdysvaltalainen aluetutkimuksen perinne.³

Orientalistisesta tutkimuksesta Lähi-idän tutkimukseen

Historiallisena taustana oppiaineella on luonnollisesti myös Euroopan pitkä Lähi-itään kohdistuva ”orientalistinen” tutkimusperinne, jossa on keskitytty Lähi-idän muinaiseen ja klassiseen aikaan ja painotettu kielen ohella erityisesti uskontoa tutkimuskohteena. Metodisesti orientalistinen tutkimus on ollut lähinnä antiikin ja Raamatun tutkimuksessa kehittyneiden filologisten menetelmien soveltamista Lähi-itään. Viime vuosikymmeninä monitieteinen Lähi-idän tutkimus on kasvavassa määrin korvannut vanhat orientalistiset oppiaineet yliopistoissa eri

puolilla maailmaa.⁴ Samalla monitieteisyys on tullut osaksi myös vanhemman Lähi-idän tutkimusta.

Kaiken kaikkiaan Lähi-idän tutkimus on jatkanut orientalistista tutkimusperinnettä monin tavoin. Tosin ajan myötä kritiikki monia orientalismien piirteitä kohtaan lisääntyi voimakkaasti. Näin tapahtui erityisesti 1970-luvulla alkaneen orientalisti-keskustelun seurauksena. Edward Saidin ja muiden orientalisti-kriitikkojen vaikutuksesta uskomus Lähi-idän tutkimuksen objektiivisiin tuloksiin ja ”orientin” ontologiseen erilaisuuteen kyseenalaistettiin. Yhteistä perinteisen orientalistisen tutkimuksen kanssa on kuitenkin ollut vaatimus Lähi-idän hermeneuttisesta ymmärtämisestä, joka pohjautuu historian ja kulttuurin tuntemukseen. Islamilainen maailma muodostaa kulttuurisen kokonaisuuden, jota vain alueen spesialisti voi ”ymmärtää”. Tässä prosessissa alkuperäislähteiden, kielen ja kenttätöyön merkitystä on korostettu voimakkaasti. Ilman lingvistis-historiallis-kulttuurisia työkaluja työskentelevä tutkija ei ole pätevä tutkimaan Lähi-itää. Yhteiskuntatieteiden pyrkimystä löytää universaaleja lakeja kohtaan tunnettiin pitkään vähintäänkin epäilystä.⁵ Siinä missä yhteiskuntatieteet ja monet muut dissipliinit korostavat universalismia, Lähi-idän tutkimuksen perinteinen kanta on ollut Lähi-idän partikularismin korostaminen. Hallitsevana lähestymistapana oli pitkään johonkin erityiskysymyksen keskittyvä *case study*.

1 Ludden 2003, 133.

2 Lähi-idän tutkimuksessa Lähi-itä määritellään yleensä Marokosta Iraniin ja Turkkiin ulottuvaksi alueeksi (ns. MENA-alue), eli siihen kuuluu periaatteessa arabiankieliset valtiot sekä Israel, Turkki ja Iran. Toisinaan myös Iranin itäpuolella olevat keskiaasialaiset valtiot ymmärretään kuuluvaksi Lähi-itään. Yleisesti ottaen Lähi-itä (*Middle East*) käsitteenä on vähitellen laajentunut siitä, miksi alue aikaisemmin ymmärrettiin (*Near East*). Vanhempi termi ”Near East” on säilynyt lähinnä muinaista Lähi-itää käsitellessä.

3 Modernin Lähi-idän tutkimuksen ja yleensä aluetutkimuksen ja dissipliniinien välisten suhteiden kehittymisestä ks. Teti 2007, 122–131 ja Mitchell 2003a ja 2003b.

4 Tuore esimerkki muutoksesta on Lundin yliopiston 2007 perustettu Center for Middle Eastern Studies, joka pyrkii kokoamaan yhteen monitieteisen Lähi-idän tutkimuksen.

5 Teti 2007, 120–121; Valbjørn 2004, 55.

Lähi-idän tutkimuksen ”kriisi”

1990-luvulta alkaen eri oppiaineita edustavat ”generalistit” ovat esittäneet varsin ankaraa kritiikkiä aluetutkimusta kohtaan yleensä ja Lähi-idän tutkimusta kohtaan erityisesti. Aluetutkimuksen ja disipliinien välinen ristiriita on tietysti ollut olemassa ainakin jossain määrin aina, mutta 1990-luvulla se vahvistui selvästi. Taustalla oli useita tekijöitä. Ensinnäkin on selvää, että kylmän sodan päättyminen oli yksi tekijä, joka vaikutti; mikään tutkimus ei tapahdu tyhjiössä. Lännen ja neuvostoblokin maailmanlaajuinen kamppailu kylmän sodan vuosina oli vaatinut paljon tietoa kaukaisimmistakin kulttuureista. Aluetutkimuksen kasvuahan on usein selitetty juuri kylmän sodan tarpeilla. Yksinapaisessa maailmassa moni koki, että tällaista tarvetta oli vähemmän. Toinen tekijä on rationaalisen valinnan teorian saavuttama suosio, johon liittyi vahva skeptisyys kulttuurierojen merkitystä kohtaan. Yksilön poliittinen käyttäytymisen ymmärrettiin noudattavan samoja lakeja riippumatta kulttuurieroista. Luonnollisesti myös orientalisti-kritiikki asetti aluetutkijat puolustuskannalle aiheuttamalla vaikeuksia puolustaa *kaikkea* kulttuurisia erityispiirteitä korostavaa tutkimusta. Muita vaikuttavia tekijöitä voidaan esittää kosolti. Esimerkiksi lisääntyvä globalisaatio sai jotkut naiivisti uskomaan, että lännen kulttuurisen voittokulun myötä ”katoavien” eurooppalaisten kulttuurien erityispiirteiden ymmärtäminen tuli tarpeettomaksi.⁶

Kritiikki on ollut kaikkein kovinta politiikan tutkimuksen parissa, mutta se on liittynyt myös muihin yhteiskunta- ja humanistisen tutkimuksen aloihin.⁷ Lähi-idän tutkimusta on syytetty siitä, että sen piirissä on vältetty teoriaan pohjautuvaa analyysiä; selityksen sijaan on suosittu impressionistista kuvailua. Todellisuutta on selitetty epämääräisillä kulttuurisilla käsitteillä, kuten ”islamilainen kulttuuri”. Alan tutkijat suhtautuvat vihamielisesti teoriaan eivätkä ole kiinnostuneita teorian yleisestä kehittämisestä

aluespesifien näkökulmien ulkopuolella. Myös metodinen hienostuneisuus loistaa poissaolollaan. Näin Lähi-idän tutkimuksella on vain vähän annettavaa niille, jotka ovat kiinnostuneet jostain muusta alueesta tai laajemmista teematisista kysymyksistä. Kritiikin mukaan Lähi-itää tulisi tutkia samoilla metodeilla ja analyttisillä kategorioilla kuin muutakin maailmaa. Lähi-idän yhteiskunnalliset ja poliittiset ilmiöt tulisi ymmärtää vain variaatioksi universaalisista laeista.⁸

Kritiikkiä tuli myös Lähi-idän tutkimuksen sisäpuolelta. Esimerkiksi Lisa Andersson arvioi vuonna 1990 synkästi, että Lähi-idän tutkimus on pitkälle anekdoottista ja kuvailevaa.⁹ Tunnettu arabinationalismin tutkija ja alan tärkeimmän järjestön *Middle East Studies Associationin* silloinen presidentti Rashid Khalidi piti yhdistyksen vuosikoukussa 1994 avajaispuheen otsikolla ”Is There a Future for Middle East Studies?”¹⁰ Puheessaan hän arvosteli Lähi-idän tutkimusta gettoutumisesta. Khalidi menee niin pitkälle, että uskoo Lähi-idän tutkimuksen tulevaisuuden olevan osana kirjallisuustiedettä, yhteiskuntatieteitä ja historiaa, ei erillisenä oppiaineena. Näin Khalidi liittyy niiden generalistien joukkoon, jotka ehdottavat aluetutkimuksen yhdistämistä osaksi disipliinejä. Tuomalla Lähi-idän tutkimuksen tietämyksen isojen oppiaineiden tutkijoiden tietoisuuteen voi Lähi-idän tutkimuksella olla laajempaa merkitystä, ja vain siten se voi Khalidin mukaan pelastua.

Lähi-idän tutkimuksen vastaus kritiikkiin

Pääsääntöisesti Lähi-idän tutkijoiden vastaus esitettyyn kritiikkiin on ollut torjuvampaa kuin yllä esitetty Rashid Khalidin radikaali näkemys. Tosin useimmiten kritiikissä on nähty olevan myös jotain perää. Jos Lähi-idän tutkijoita ja aluetutkijoita yleensä voidaan syyttää siitä, että tutkijat ovat olleet kulttuurin sokeuttamia,

6 Tessler 1999, ix–x; Bilgin 2006, 575–576; Bilgin 2004, 425–427; Ludden 2003, 131ss.

7 Tessler 1999, vii.

8 Teti 2007, 119–120; Tessler 1999, viii–xv; Bilgin 2006, 578–580.

9 Andersson 1990.

10 Puhe julkaistiin MESA:n lehdessä *Middle East Studies Association Bulletin* vuonna 1995.

niin vastaavasti generalistien on väitetty olevan sokeita kulttuurieroille. Pahimmillaan eri disipliinien hyvin teoreettisilla malleilla ei myöskään ole mitään yhtymäkohtia todellisuuteen.

Yksi tärkeä vastaus on ollut korostaa oppiaineiden sidonnaisuutta läntiseen kokemusmaailmaan ja historiaan. Näin myös generalistit ovat todellisuudessa läntisen kulttuurin ”sokeuttamia” aluetutkijoita. Läntinen kokemus on nostettu muiden kulttuuripiirien yläpuolelle eräänlaiseen normin asemaan, josta teoriaa rakennetaan. Tältä pohjalta on esitetty, että sen sijaan, että aluetutkimus liitetään disipliineihin, tulisi myöntää, että kaikki tutkimus on aluesidonnaista.¹¹ Niin tai näin, on selvää, että Lähi-idän tai laajemmin kolmannen maailman todellisuus heijastuu yhä huomattavan vähän esimerkiksi kansainvälisten suhteiden periaatteessa universalistisessa teoriakehittelyssä.¹² Ei siis ihme, että Lähi-itää on ironisoiden kutsuttu kansainvälisten suhteiden teorioiden hautausmaaksi, jossa läntiset teoriat menettävät selittävän kykynsä.

Yleisin vastaus kritiikkiin on ollut, että kritiikki on sinänsä oikeutettua, mutta se ei vastaa enää Lähi-idän tutkimuksen nykytilannetta. Tämän päivän Lähi-idän tutkimus poikkeaa ratkaisevasti vaikkapa 1970-luvun tutkimuksesta. Lähi-idän tutkijoilla on nyt pääsääntöisesti vahva teoreettinen pohja, joka ei merkittävästi poikkea generalistien lähtökohdista eikä tutkimus ole enää samalla lailla impressionistista kuin aikaisemmin.¹³

Sen sijaan Lähi-idän tutkija on nykyään aluetutkimuksen lisäksi tiettyyn oppiaineeseen perehtynyt asiantuntija. Tämä väite on ilman muuta perusteltu, sillä hienoja esimerkkejä tuoreesta Lähi-idän tutkimuksesta, joka hylkää kulttuurisen essentiaalisuuden ja puhtaasti deskriptiivisen metodin sekä soveltaa yhteiskunnallisia teorioita ja käsitteitä Lähi-itään, on jo runsaasti.

11 Näin Mitchell 2003 ja Lustick 1997, 176.

12 Ks. esim. Korany 1999, 151 ja Bilgin 2006, 579–580. Lajemmin läntisten teorioiden soveltamisen vaikeudesta Lähi-idän todellisuuteen, ks. Andersson 1999.

13 Korany 1999, 148–149.

Hyvin monet Lähi-idän aluetutkijat julkaisevat nykyisin paljon myös eri disipliinien lehdissä, kun aiemmin oli hyvin tyypillistä, että aluespesialistit ja generalistit kirjoittivat paljolti eri foorumeilla. Usea Lähi-idän ja monen muun alueen tutkija korostaa myös – mielestäni hyvällä syyllä – että alueisiin liittyvä tietämys on välttämätöntä yleisen teorian kehittämisen ja testaamisen kannalta.¹⁴ On syytä korostaa myös sitä, että monet Lähi-idän tutkijoiden nykyisin käsittelevät teemat, kuten kansalaisyhteiskunnan synty ja demokratisoituminen, uskonnollisten ja etnisten identiteettien välinen suhde, ovat keskeisiä kaiken yhteiskunnallisen ja humanistisen tutkimuksen kannalta. Lisäksi Lähi-itä muiden ei-läntisten alueiden ohella tarjoaa vertailevaan tutkimukseen paljon sellaista, mitä ei esiinny lännen poliittis-yhteiskunnallisessa todellisuudessa ja jota ilman kaikki johtopäätökset ovat väistämättä epätäydellisiä.

Kaiken kaikkiaan keskustelu tulee varmasti jatkumaan. Pohjimmainen kysymys kulttuurin merkityksestä säilyy osana universalismin ja partikularismin ikuista ristiriitaa. Ajatellaanpa vaikka ongelmallisia ja erittäin ajankohtaisia kysymyksiä, miksi demokratian ”kolmas aalto” on niin hitaasti ulottunut arabimaailmaan ja mitkä ovat kuluvaan vuoteen alussa Tunisiasta ja Egyptistä alkaneen arabikansannousun mahdollisuudet synnyttää toimiva demokratia. Vastaukset näihin kysymyksiin eivät kuitenkaan noudata jakoa universalistisia kehityskulkuja korostavien generalistien ja kulttuurin distinktiivisyyttä korostavien aluetutkijoiden välillä. Hyvin tärkeää olisi epäilemättä myös lisääntyvä ei-eurooppalaisten alueiden tutkijoiden yhteistyö ja tästä mahdollisesti nousevat uudet teoreettiset näkökulmat.

Onko Lähi-idän tutkimus lännen vastaista?

Lähi-idän tutkimuksen erityispiirteitä on aina ollut alan voimakas politisoituminen. Erityisesti Israelin ja arabien välinen konflikti on

14 Tessler 1999, xi–xiv; Andersson 1999, 7–9; Bilgin 2006, 580–582.

ollut merkittävä politisoitunut kysymys, jonka rooli tutkijoita ja jopa tutkimuslaitoksia jakavana tekijänä on ajan myötä vain vahvistunut. Viime vuosina Lähi-idän tutkimus on saanut osakseen kovaa arvostelua erityisesti yhdysvaltalaisista oikeistosta edustavilta tutkijoilta ja kommentaattoreilta, joiden kritiikki on osittain ihan päinvastaista kuin yllä kuvattu aluetutkimuksen ja eri disiplinaarien välisiin suhteisiin liittyvä kritiikki. Tieteelliseltä kannalta sen painoarvo on selvästi vähäisempi kuin generalistien kritiikki, mutta sen yhteiskunnallinen näkyvyys ja potentiaalinen vaikutus Lähi-idän tutkimuksen tulevaisuudelle on sen sijaan huomattava. Yhä jatkuva polemiikki on myös hyvä esimerkki siitä, kuinka vaikea tutkijoiden asema voi olla äärimmäisen politisoituneessa tilanteessa.

Tällainen vahvasti poliittinen kritiikki kasvoi selvästi syyskuun yhdennentoista päivän terroritekojen jälkeen. Tunnetuimmat kritiikin edustajat ovat olleet Daniel Pipes ja Martin Kramer.¹⁵ Kramer esittää keskeiset väitteensä vuonna 2001 julkaistussa huomattavan poleemisessa teoksessa *Ivory Towers on Sand: The Failure of Middle Eastern Studies in America*. Teoksen nimen ”failure” liittyy juuri syyskuun yhdennentoista päivän terrori-iskuihin, joita Lähi-idän tutkijat eivät Kramerin mukaan osanneet ennakoita. Kramerin mukaan nykymuotoinen Lähi-idän tutkimus ei ansaitse julkista tukea.

Kramer väittää, että Edward Saidin orientalismin-kritiikin vaikutuksesta Lähi-idän tutkijat ovat hylänneet orientalismin ”suuren tradition” ja alkaneet käyttää ”muodikkaita teorioita” Lähi-idän tutkimiseen. Nimenomaan Edward Said ja hänen seuraajiensa vaikutus näyttäytyy Kramerin ja hänen hengenheimolaistensa kritiikissä suurena pahana, joka perusteettomasti likasi orientalistisen tutkimuksen maineen. Tämän muutoksen seurauksena tutkijat eivät ole enää ymmärtäneet arabialaisen yhteiskunnan tai islamin todellista (ja länsimaiden vastaista!) luonnetta, ja he elättelivät perusteettomia toiveita arabialaisen yhteiskunnan kyvystä moderni-

saatioon ja muutokseen. Niinpä koko tutkimus kollektiivisesti epäonnistui, kun se ei onnistunut ennakoimaan islamilaisen terrorismin uhkaa lännelle ja erityisesti Yhdysvalloille. Kramer tuntuu ymmärtävän tutkijayhteisön tehtävän hyvin käytännön läheisesti ”ennustamisena”.

Toinen keskeinen Kramerin syytös on, että Lähi-idän tutkimus levittää Yhdysvaltojen vastaista sanomaa eikä tee mitään palvellakseen sen kansallisia etuja. Kramerin mukaan Lähi-idän tutkimuksen täytyy uudistua, jotta se voi jälleen olla merkityksellinen koko (yhdysvaltalaisen) yhteiskunnan kannalta. Uudistuminen ja merkityksen palauttaminen tapahtuu nimenomaan palaamalla Lähi-idän tutkimuksen orientalistisille juurille.¹⁶ Kramer on varsin epämääräinen sen suhteen, mitä paluu traditioon voisi konkreettisesti tarkoittaa. Yleinen vaikutelma on, että hän on enemmän kiinnostunut tutkijoiden (vääristä) poliittisista kannoista kuin tutkimuksen teoreettisten lähtökohtien pohtimisesta. Joka tapauksessa Kramer haluaa palata orientalistisen tutkimuksen oletettuun ”teoriavapautteen”. Olennaista on myös se, että tutkijat jälleen myöntäisivät lännen ja idän suuren ja pysyvän kulttuurisen erilaisuuden sekä tämän eron merkityksen kaikelle yhteiskunnalliselle analyysille. Saidin kritiikin ydinhän oli juuri se, että orientalistinen tutkimus tekee ontologisen eron orientin ja oksidentin välille. Joka tapauksessa Kramerin ym. kritiikki vaatii Lähi-idän tutkimusta kehittymään juuri siihen suuntaan, josta generalistien kritiikki on Lähi-idän tutkimusta ajanut pois.

Syyskuun yhdennentoista päivän jälkeisessä todellisuudessa poliittinen kiista Lähi-idän tutkimuksesta on saanut tavattomasti huomiota ja se on levinnyt Yhdysvalloista Eurooppaan ja muualle. Erityisesti Israelissa monet tutkijat ovat joutuneet suoranaisten vainon kohteeksi ”vääristä” poliittisista kannoista.¹⁷ Yhdysvalloissa kiista ulottui vuonna 2003 jopa kongressiin, jossa esitettiin väitteitä, että alan tutkijat käyttävät

15 Pipesin lukuisista artikkeleista aiheista, ks. esim. De Atkine and Pipes 1995–96.

16 Kramer 2001, 122.

17 Pappé 2010 on värikäs esitys israelilaisesta tilanteesta.

hyväkseen valtion rahoitusta tuottaakseen yksisilmäistä ja Yhdysvaltojen politiikkaa kritisoivaa tutkimusta.¹⁸ Jo pian syyskuun yhdennentoista päivän terroritekojen jälkeen Kramer oli syyttänyt MESA:n (*Middle East Studies Association*) johtavia henkilöitä siitä, että he pyrkivät ”käyttämään katastrofia hyväkseen laajentaakseen imperiumiaan”.¹⁹ Alan yliopistollista opetusta valvomaan asetettiin komitea.

Lähi-idän tutkimus Suomessa

Suomella on pieneksi maaksi tavattoman kunniaakkaat ja pitkät perinteet Lähi-itään kohdistuvassa tutkimuksessa.²⁰ Suomalainen tutkimus on varsin vahvasti kohdistunut muinaiseen ja keskiaikaiseen Lähi-itään ja seemiläisiin kieliin. Lingvististä, kenttätöyöhön perustuvaa arabian murrettutkimusta sekä ennen kaikkea antropologian piirissä tehtyä kenttätöyöhön pohjautuvaa tutkimusta lukuun ottamatta se on paljolti jatkanut perinteisen orientalistisen tutkimuksen filologista traditiota. Keskiössä on ollut tekstien julkaiseminen ja tulkitseminen. Georg August Wallinin ja Hilma Granqvistin kaltaisten pioneerien jälkeen melko harvalla Lähi-itää tutkineella on ollut syvällistä aluetuntemusta tai käytännön kielitaitoa.²¹ Lähi-idän tutkimusta sanan modernissa mielessä ei akateemisena oppiaineena Suomessa varsinaisesti vielä ole. Meillä Lähi-itään liittyvät yliopistolliset oppiaineet ovat säilyttäneet traditionaalisen luonteensa paljon vahvemmin kuin useimmat muut Euroopan ulkopuolisiin kulttuureihin keskittyvät oppiaineet, jotka ovat selvemmin siirtyneet kohti alue-tutkimusta. Samoin vahva yhteys teologisten tieteiden ja Lähi-idän tutkimuksen välillä on ollut Suomelle tyypillistä. Luultavasti juuri näistä syistä johtuen Suomessa ei juurikaan ole käyty samanlaista keskustelua kuin monissa muissa maissa Lähi-idän tutkimuksen ja disiplinaarien välisestä suhteesta.

18 Bilgin 2006, 576 ja siellä annetut viitteet.

19 Kramer 2002, 83.

20 Historiasta ks. Palva, 2001.

21 Myöhemmistä ”orientalisteista” Heikki Palva on selvimmin jatkanut alun pioneerien kenttätöyötä korostavaa linjaa.

Itse asiassa myöskään orientalismi-kritiikki ei Suomessa jostain syystä saanut aikaan selkeää keskustelua, joka on ollut tyypillistä muualla. Ei varmaankaan ole sattumaa, että Saidin vuonna 1978 julkaistu *Orientalism* käännettiin ruotsiksi 1990-luvun alussa, kun taas suomalainen käännös ilmestyy vasta tänä vuonna. Ehkä keskustelun vähäisyyden taustalla on osittain se, että Saidin ym. kritiikin on ymmärretty liittyvän ainoastaan orientalistisen tutkimuksen käyttöön idän alistamisen välineenä. Koska Suomelta puuttuu siirtomaahistoria, on koettu, että ongelma ei liity Suomeen. Valtakysymys on tietysti osa kritiikkiä, mutta vielä olennaisempaa siinä on käsitys orientin ontologisesta erilaisuudesta. Romantisoitu, usein eroottisvivahteinen käsitys erilaisesta idästä on elänyt vahvana myös suomalaisessa orientalistisessa traditiossa, ja siinä mielessä orientalismi-keskustelun vähäisyys Suomessa on yllättävää. Tyypillistä suomalaiselle Lähi-idän tutkimukselle on myöskin ollut se, että kipeitä kysymyksiä, kuten autoritarismia, etnisten ja uskonnollisten vähemmistöjen asemaa tai sosiaalista eriarvoisuutta, on tutkimuksessa käsitelty varsin vähän.

Näkökulma on Suomessakin kuitenkin selvästi laajenemassa ja samalla perinteiset oppiaineet ovat muuttumassa. Sekä eri disiplinaarien ja entisen Aasian ja Afrikan kielten laitoksen (nykyisin osa Maailman kulttuurien laitosta) piirissä on nuoria tutkijoita, jotka ovat kiinnostuneita Lähi-idän yhteiskunnista ja politiikasta ja jotka soveltavat tutkimuksessaan moderneja metodeja ja teoreettisia malleja. Lähi-idästä kiinnostuneiden opiskelijoiden parissa moderni Lähi-itä on eniten kiinnostusta herättävä kohde. Edellä esitetty ei suinkaan tarkoita sitä, että muinaiseen Lähi-itään ja nykyaikaan liittyvät tutkimusperinteet tulisi nähdä toistensa kilpailijoina tai vaihtoehtoina. Päinvastoin myös nykyajan tutkijan on täysin välttämätöntä tuntea kulttuuripiiriin tausta ja historiallinen kehitys.

Tuoreet tapahtumat arabimaailmassa osoittavat jälleen kerran tämän Euroopan naapuri-alueen suuren poliittisen merkityksen. Ottaen huomioon alueen merkityksen ja kiinnostuksen opiskelijoiden parissa olisi toivottavaa, että

Lähi-idän tutkimus saisi entistä vahvemmat puitteet suomalaisessa yliopistokentässä. On huolestuttavaa, että esimerkiksi Turkkiin ja Iraniin liittyvä yliopistollinen opetus on Suomessa niin tavattoman vähäistä. Resurssien lisäksi Lähi-idän tutkimus ja opetus edellyttää aluetutkimuksen ja disiplinaalitutkimuksen parhaiden perinteiden yhdistämistä, toisin sanoen sekä vahvaa aluetuntemusta että teoreettis-metodologista pätevyyttä.

Kirjallisuutta

- Andersson, Lisa (1990), "Policy-Making and Theory Building: American Political Science on the Islamic Middle East". Teoksessa Sharabi, Hisham (toim.), *Theory, Politics and the Arab World*. New York: Routledge, 52-81.
- Andersson, Lisa (1999), "Politics in the Middle East: Opportunities and Limits in the Quest for Theory". Teoksessa Tessler, Mark (toim.), *Area Studies and Social Science: Strategies for Understanding Middle East Politics*. Bloomington: Indiana University Press, 1-10.
- Bilgin, Pinar (2004), "Is the 'Orientalist' Past the Future for Middle East Studies?", *Third World Quarterly* 25(2), 423-433.
- Bilgin, Pinar (2006), "What Future for Middle Eastern Studies?", *Future* 38, 575-585.
- De Atkine, Norvell B. and Daniel Pipes (1995-96), "Middle Eastern Studies: What Went Wrong?", *Academic Questions* (Winter 1995-96), 60-74.
- Khalidi, Rashid (1995), "Is There a Future for Middle East Studies?", *Middle East Studies Association Bulletin*, 29(1), 1-6.
- Korany, Baghat (1999), "International Relations Theory: Contributions from Research in the Middle East". Teoksessa Tessler, Mark (toim.), *Area Studies and Social Science: Strategies for Understanding Middle East Politics*. Bloomington: Indiana University Press, 148-158.
- Kramer, Martin (2001), *Ivory Towers on Sand: The Failure of Middle East Studies in America*. Washington DC: Washington Institute for Near East Policy.
- Kramer, Martin (2002), "MESA Culpa", *Middle East Quarterly* (Fall 2002), 81-90.
- Ludden, David (2003), "Why Area Studies?" Teoksessa Mirsepassi, Ali ym. (toim.), *Localizing Knowledge in a Globalizing World: Recasting the Area Studies Debate*. Syracuse: Syracuse University Press, 131-136.
- Lustick, Ian (1997), "The Disciplines of Political Science: Studying the Culture of Rational Choice as a Case in Point", *PS* 30(2), 175-179.
- Mitchell, Timothy (2003), "The Middle East in the Past and Future Social Science". Teoksessa Szanton, D.L., *The Politics of Knowledge: Area Studies and the Disciplines*. Berkeley: University of California Press.
- Palva, Heikki (2001), *Arab Studies in Finland since the Seventeenth Century*. Proceedings of the Finnish Institute in the Middle East 1/2001.
- Pappe, Ilan (2010), *Out of the Frame: The Struggle for Academic Freedom in Israel*. London: Pluto Press.
- Tessler, Mark, Jodi Nachtwey and Anne Banda (1999), "Introduction: The Area Studies Controversy." Teoksessa Tessler, Mark (toim.), *Area Studies and Social Science: Strategies for Understanding Middle East Politics*. Bloomington: Indiana University Press, vii-xxi.
- Teti, Andrea (2007), "Bridging the Gap: IR, Middle East Studies and the Disciplinary Politics of the Area Studies Controversy", *European Journal of International Relations* 13(1), 117-45.
- Valbjørn, Morten (2004), "Toward a 'Mesopotamian' Turn: Dicipinarity and the Study of the International Relations of the Middle East", *Journal of Mediterranean Studies* 14(1/2), 47-75.

Kirjoittaja on Helsingin yliopiston seemiläisten kielten ja kulttuurien professori ja Suomen Lähi-idän instituutin entinen johtaja.